

Klostervangens styrkede pædagogiske læreplan

Kultur, æstetik og fællesskab

Fra bekendtgørelsen i dagtilbudsloven angående læreplanstemaet Kultur, æstetik og fællesskab "Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier." I Klostervangen arbejder vi med temaer over hele dagen. Eksempelvis forårstema om krible krable eller slottet, vi ofte besøger. Det giver rigtig god mening i en æstetisk læringsproces – Vi bearbejder det, vi oplever på forskellige måder og gennem forskellige udtryksformer dagen igennem - bøger, sange, billeder, små videoklip, bevægelse vi bruger forskellige materialer og medier til at skabe et udtryk og det er både processen og resultatet, som har værdi for barnets oplevelse. Læringsmiljøet skal være indrettet således, at forskellige materialer og medier skal være tilgængelige for børnene, så de selv kan lege med udtryk - selvfølgelig tilpasset i en grad så det giver mening ift. børnegruppen. Her kan man se på værkstedet i børnehaven, som læringsmiljø – der er flere forskellige redskaber til rådighed, som er tilgængelige for børnene. Ift. at tilpasse læringsmiljøet til børnegruppen vil det i perioder være nødvendigt at sætte sakse lidt væk, fordi de bliver brugt uhensigtsmæssigt (fleksibel struktur). Det kan også være i perioder at gøre flere redskaber tilgængelige for børnene, eksempelvis forskellige naturmaterialer - når vi skal arbejde med natur og science, eller genbrugsmaterialer, når vi skal arbejde med affaldssortering, vat og fjer, limstifter, når vi arbejder med påske osv. Hver eneste højtid har stor betydning for, de kreative processer vi arbejder med. Der skal ikke være nogen tvivl om, at der er en højtid på vej, når man kommer ind i Klostervangen. Det samme gælder årstiderne, der også kan danne baggrund for kreative processer. Udtryk handler ikke kun om adgang til "kreative" redskaber. Udtryk er også, sange, musik, at lege noget man har oplevet i naturen:

- Synge om lille Peter edderkop
- lege man er en lille edderkop der kravler rundt
- tage billeder af edderkopper
- klæde sig ud som edderkopper

Det handler altså om, at vi fysisk indretter forskellige læringsmiljøer, med forskellige medier, redskaber og legetøj, hvor børnene kan være nysgerrige, eksperimenterere, Klostervangens pædagogiske læreplan konstruere, fordybe sig og bearbejde oplevelser og skabe deres eget udtryk, med afsæt i de forskellige temaer vi præsenterer dem for.

Alsidig personlig udvikling

Fra bekendtgørelsen i dagtilbudsloven angående læreplanstemaet Alsidig personlig udvikling "Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden

på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn, social og kulturel baggrund. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering." I Klostersvangen arbejder vi med at udfordre børnene, i zonen for nærmeste udvikling. Eksempelvis når de mindste vuggestuebørn hjælper med at hente madvognen og efterfølgende deler service ud. Første skridt er måske "bare" at dele tallerkener ud samtidig med, at barnet skal finde den rigtige ven at give tallerkenen til. Næste skridt er at balancere med kop og tallerken (måske også bestik), nogle gange falder koppen på gulvet, det er svært og det driller, men vi opmuntrer barnet til at forsøge igen. Børnene oplever frustrationen ved, at noget kan være svært, men også glæden når de er vedholdne og det lykkes, og smilet fra vuggestuekammeraten, der glad sidder og venter på at få sin kop og tallerken. I børnehaven kan de ældste børn selv dække bord. De ved selv, hvor mange børn der er, og hvor de skal sidde henne. Børnene "vokser" med opgaven og føler en stolthed i selv at kunne udføre mange af de rutiner, vi har i hverdagen. Børnene ser og oplever sig selv og hinanden gør erfaringer med forskellige udfordringer, lege og aktiviteter. De spejler sig i hinanden. I eksemplet med borddækningen, er alles øjne rettet mod det barn, som deler ud, de andre børn både "hepper/opmuntrer". Når koppen falder på gulvet, hjælper de med at sige "pyt" og stemning er præget af opbakning til at klare opgaven. Vi laver lege, aktiviteter og ting som børnene er trygge ved og kender. Vi præsenterer dem for nye ting, som udfordrer dem og udvikler dem i de trygge rammer, som de kender – deres venner og de voksne. Når vi gør noget for børnene, fratager vi dem muligheden for selv at lære det. Eksempelvis i garderoben hvor børnene, afhængig af alder og udviklingszone, hele tiden bliver udfordret på at tage det næste skridt i forhold til at tage tøj af og på. Fra de yngste børn der skal forsøge at finde deres egen garderobe til de ældste, der udover selv at kunne tage alt tøj af og på også i samarbejde med en voksen kan tage stilling til påklædning efter vejret. Således målretter vi hele tiden aktiviteter og rutiner i dagligdagen efter det enkelte barns udvikling, hvad enten det drejer sig om planlagte pædagogiske aktiviteter, klippe/tegne eller lave kolbøtter. Det er vigtigt med nærværende og fagligt reflekterende voksne til at støtte om det enkelte barns mulighed for deltagelse og udvikling.

Social udvikling

Fra bekendtgørelsen i dagtilbudsloven angående læreplanstemaet Social udvikling "Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse." I Klostersvangen starter social udvikling med en tryk tilknytning. I vuggestuen arbejder vi med at overgangen fra hjemmet foregår i et tempo og på en måde, så barnet ikke bliver unødigt overvældet over den nye tilværelse i Klostersvangen. Dette sker i et tæt samarbejde mellem familien og deres kendskab til barnet samt personalets faglighed og erfaring. Nye børn er i starten, så vidt det er muligt, sammen med to af stuens faste voksne. Herefter gradvist hele stuens faste personale, og når børnene er trygge i relationen til de voksne udvides også til den anden vuggestuegruppe. Tilknytning, omsorg og rutiner støtter social udvikling. Omsorgsfulde voksne skaber tryghed og medfører børn, der føler sig værdifulde og udvikler empati og kan give omsorg videre til andre. Kendte rutiner i dagen hjælper børnene til at kunne overskue og navigere i livet i vuggestuen. Voksne er rollemønstre og kulturformidlere for børnene. Vi viser i naturlige sammenhænge henover dagen, hvordan vi er sammen med hinanden på en ordentlig måde – vi er et fællesskab af nære relationer, hvor vi er opmærksomme på hinanden og hjælper og trøster, når nogen har brug for det. Vi er forskellige, det gælder både børn og voksne, det mærker børnene. Nogle børn bliver kede af det, når mor og far går. Nogle børn

kan lide fisk, andre kartofler. Nogle børn må ikke spise svinekød, andre ikke tomater. Nogle børn er bange for myrer, andre synes de er søde. Vi taler om forskellene som noget naturligt. Børnene får støttet deres sociale udvikling ved at blive mødt "socialt", blive lyttet til og taget alvorligt. Børnene bliver mødt af sensitive og responsive voksne, der med øjne og ører fanger børnenes perspektiv og giver det stemme i den pædagogiske praksis. Nærværende og pædagogisk reflekterende voksne er udgangspunktet for, at børnene kan øve sig i at afstemme efter hinanden og håndtere de konflikter, der opstår i hverdagsituationerne. Vi skal have blik for, om alle børn har deltagelsesmuligheder – med et særligt blik for de børn, der befinder sig i udsatte positioner. Børn er forskellige, derfor behandler vi også alle børn forskelligt for at give dem de bedste muligheder for trivsel, udvikling, læring og dannelse. Vi reflekterer løbende over børnegruppen og det enkelte barn og justerer vores praksis/læringsmiljøer herefter. Hverdagen i børnehaven er fyldt med forskellige lege og aktiviteter på samme tid. Det stiller krav til børnene om at kunne navigere i et miljø med mange muligheder og nogle gange også forstyrrelser. Det er derfor vigtigt med nærværende voksne, der kan understøtte børn i relationerne mens lege og aktiviteter foregår. Der kan nemt opstå misforståelser mellem børnene, når der bliver leget flere lege på lidt plads. Derfor arbejder personalet meget med, at børnene bruger deres sprog og lytter til hinanden både når de skal lave aftaler for en leg samt, hvis der opstår en konflikt. Vi forsøger at udnytte Klostervangens pædagogiske læreplan de fysiske rammer bedst muligt ved at fordele de voksne således, at der er en i hvert rum, når vi er indenfor til at støtte op om de lege og aktiviteter, der foregår blandt børnene. I børnehaven er der fokus på at børnene lærer at lytte til hinanden. Når vi har samling, er det børnene der har ordet og de bliver opfordret til at lytte til og reflektere over hinandens udsagn. Når vi spiser frokost, er der fokus på samtalen omkring bordet. Det er en vigtig del af relationsdannelsen og udviklingen af empati, at børnene øver sig i at lytte til hinanden. Personalet har løbende øje for de eksisterende relationer i børnehaven, samt udviklingen af nye. Det er vigtigt, at de relationer, vi understøtter, tager udgangspunkt i det enkelte barns udvikling i øjeblikket.

Kommunikation og sprog

Fra bekendtgørelsen i dagtilbudsloven angående læreplanstemaet Kommunikation og sprog "Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber." I Klostervangen er udgangspunktet, at kommunikation er grundstenen for at kunne interagere med andre og indgå i fællesskaber, om end det er verbalt eller nonverbalt. Vi er som pædagogisk personale forpligtede til at se, lytte og prøve at forstå og fortolke, hvad det er barnet forsøger at kommunikere med os. Det er vigtigt, at føle sig forstået, samt at kunne blive en del af et fællesskab, derfor er det afgørende at vi voksne er klar til at understøtte, samt sikre barnets sproglige og kommunikative udvikling, ud fra de forudsætninger barnet har. Dette kan bl.a. foregå via læseleg, sang/musik, hverdagsamtaler, spil fx billedlotteri, og andre samspil, der tager udgangspunkt i det, der optager barnet. Kommunikation og sprog udvikles i samspil med andre børn, fællesskaber, med familien og sammen med engagerede, nærværende voksne. Vi skal sørge for, at de rammer vi sætter, giver alle børn mulighed for at indgå i betydningsfulde samspil, hvor de bliver set, hørt og forstået og hvor der kan øve sig i den kommunikative turtagning. Alt sammen med hensynstagen til barnets forudsætninger og nærmeste udviklingszone. Vi bruger bøger til at udvikle sproget, eksempelvis gennem højtlesning til samling eller når børnene kigger i bøger sammen. Det kan også være gennem læseleg eller dialogisk læsning. Vi besøger ofte det lokale bibliotek, hvor børnene i samarbejde med de voksne finder bøger, der kunne være spændende at tage med tilbage til Klostervangen. Vi understøtter interessen for bogstaver, der ofte kommer frem hos børnehavebørnene. Eksempelvis ved at tale om hvilke bogstaver, børnene har i deres navne og om de

måske kan skrive nogle af bogstaverne. Børnene kan ikke skrive forkert, i børnehaven skal de motiveres og støttes i interessen for bogstaver, så de har opnået positive erfaringer, når de starter i skole.

Krop, sanser og bevægelse

Fra bekendtgørelsen i dagtilbudsloven angående læreplanstemaet Krop, sanser og bevægelse "Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse." I Klostersvangen fylder krop, sanser og bevægelse meget i vores hverdag. Det er en naturlig del af barnet, at kroppen bliver brugt hele tiden. Det er bla. på den måde, de danner erfaringer, og udvikler sig på. Vi skal som fagpersonale sørge for skabe nogle rammer, hvor børns kropslighed får de optimale udfordringer, både inde og ude. Vi er bevidste om, at børn skal øve sig i ting, som er nogle af de daglige rutiner, allerede fra de er helt små. F.eks. det lille barn, som endnu ikke kan gå, hjælper vi med, at barnet selv rejser op ved vasken, når vi vasker hænder, selv kravler op og ned på pulsebordet. Barnet som har lært at gå øver sig i, selv at kravle op og ned fra trip trap stolen, og op i krybben når det skal sove. Det ældre vuggestue barn, dækker bord for sine kammerater, først bare med en tallerken, og senere også med et glas og en gaffel. Selvhjulpenhed fylder også meget i vores hverdag, vi øver fra barnet er helt lille, med feks at tage strømper og sko af, og jo ældre barnet bliver, jo mere opfordrer vi barnet, til at gøre det selv. Vi Irisikovurderer de stole og borde, som børnene kravler på. Børnene laver baner af stole og bænke og hopper ned på madrassen. På legepladsen er der rig mulighed for bevægelse, trapper de kan gå op og ned af, rutchebanen hvor der er en stejl bakke, og efterfølgende at komme af igen. Og for det lille vuggestuebarn, kan det være en stor udfordring, med flyverdragt og støvler, selv at rejse sig op igen. Der er det vores opgave, at støtte, opmuntre og vejlede barnet i hvordan det gør det. Vi oplever ofte et barn, som har haft svært ved en motorisk udfordring, "vokse" når det pludselig mestrer det. At give plads og mulighed for, at barnet kan udfordre sig selv kropsligt, uden den voksne står på sidelinien og siger: "Pas nu på". På den måde danner barnet selv, nogle erfaringer og de får en stærkere og bedre kontrol over deres muligheder og begrænsninger. Foruden den daglige sang, musik og bevægelse har vi ofte et planlagt forløb med en mindre børnegruppe. Her tager vi feks udgangspunkt i et læreplans tema som omhandler Krop og bevægelse. Vores erfaring fra disse temaer er, at vi bliver bekræftet i, at børn er vilde med disse forløb. Vi er også meget bevidste om, at for at børnene er "på", kræver det nogle voksne som også brænder for det, dvs. at vi er aktivt deltagende, engagerede, og viser med kroppen det er sjovt, og samtidig være støttende for de børn, som er lidt forsigtige eller motorisk usikre. Klostersvangens pædagogiske læreplan Vi arbejder også målrettet med sanserne, både i hverdags livet, men også som et didaktisk forløb. Vi italesætter hvad vi hører, feks fuglefløjt, flyvemaskine eller en lastbil. Vi dufter til maden, og rører ved tingene. Når vi tilrettelægger et didaktisk forløb, er vi bevidste om, der skal være nogle sanslege. Feks faldskærmslege, leg på bolde balancelege og leg med rasleæg. Krop, bevægelse og sanser er så vigtigt i forhold til barnets udvikling og trivsel. Et barn som er motorisk stærk, har ofte færre udfordringer med bla det sociale og med indlæring.

Natur, udeliv og science

Fra bekendtgørelsen i dagtilbudsloven angående læreplanstemaet Natur, udeliv og science "Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og

undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed." I Klostervangen bruger vi uderummet, naturen som et læringsmiljø. Hermed sættes gang i barnets iboende nysgerrighed, og det får mulighed for at bruge alle sanser. Koldt, køligt, varme, vådt, hårdt, skrap, glat, lugte, lys, skygge, smage mm. Alt giver mulighed for at gå på opdagelse i det der omgiver os, naturens forandring, dyrenes adfærd, hvor kommer maden fra, og hvad kan vi lave derude. Vi bruger vores legeplads og vores nærområde til at være kreative, nysgerrige og undrende sammen. Ved at skabe fælles opleverser og skabe et fælles afsæt for dialog. Vi voksne kan rammesætte aktiviteter, der giver mening for børnene, gå foran med inspiration og engagement, samt udfordre/bidrage til børnenes kreative tænkning. Vi kan gå "ved siden af" og følge børnenes spor, guide/støtte, gå på opdagelse med børnene, - det kan være sanselige oplevelser som leg med mudder, rulle ned af græsbakker, lave "regnjejr" af nedfaldne blade, røre ved orme, snegle, edderkopper, dufte til blomster, så tomater og smage på dem mm. Naturen skaber forundring og vi skal som pædagogisk personale dele denne forundring/nysgerrighed med barnet, - vi skal undersøge, eksperimenter, sætte ting under lup, kort sagt dykke ned i science. Vi bruger meget tid på at opfordre og i fællesskab med børnene undersøge eksempelvis natur, naturfænomener, digitale redskaber. Det skal naturligvis foregå i relationer, da læringen foregår i fællesskaberne. Der er også fokus på den førmatematiske opmærksomhed. Konkret er der i børnehavegrupperne lavet en ugekalender, hvor børnene hver dag taler om hvilken dag, Klostervangens pædagogiske læreplan det er. Hver dag er symboliseret ved en geometrisk form, som børnene derved lærer og husker til næste gang. Vi tager ofte digitale redskaber i brug. Her er der i høj grad brug for en sciencedidaktisk tilgang. Den voksne sidder ofte med et digitalt redskab i hånden for første gang sammen med børnene. Her skal de i fællesskab finde ud af, hvad det kan bruges til ved hjælp af at eksperimenter, lytte til hinanden og reflektere i fællesskab. Børnene har oftest forskellige udgangspunkter i forhold til digitale redskaber. Det skal aktiviteten altid bære præg af, således at alle får mulighed for at stifte bekendtskab med redskabet. Det er vigtigt, at den voksne tør at "fejle", da man ikke er ekspert på forhånd, men skal udforske sammen med børnene. Ofte er det også børnene selv, der på egen hånd udforsker et digitalt redskab for herefter vise den voksne, hvad de har fundet ud af.